

Keskkonnaministeeriumi poolt 30. septembril avalikkusele ja MAK juhkogule esitletud metsanduse arengustsenaariumid ei ole pakutud kujul piisavalt sisulised. Raske on näha, kuidas nende nelja stsenaariumi võrdlemine ja hindamine aitaks asjakohase valdkonna arengudokumendi koostada. Toon välja mõned peamised probleemkohad.

- 1) Kogu arengukava protsessi lähtekoht alates selle käivitamisest 2018. aasta veebruaris on leida lahendused Eesti metsanduse probleemidele ja saavutada ühiskondlik kokkulepe. Terve aasta väldanud töö tulemusena kaardistati ökoloogia, kultuuri, sotsiaal- ja majanduse töörühmades kokku 101 metsanduse probleemi. Praeguses dokumendis puudub info, kas ja kui paljusid probleeme eri stsenaariumid adresseerivad ja neile lahendusi pakuvad.
- 2) Olukorras, kus nii majanduslikult, ökoloogiliselt kui süsinikuvaru seisukohast on raiemahtude vähendamine paratamatu, jääb arusaamatuks, miks avalikkusele arutamiseks välja pakutud stsenaariumitest kaks on selgelt praegust rekordsuurt raiemahtu veelgi suurendavad. Tegemist ei ole reaalseste alternatiividega, mille võrdlemine või hindamine meid Eesti metsanduse arengukava koostamisel edasi aitaks.
- 3) Sealjuures on väga taunitav, et dokumendis on toodud avalikkusele suurt huvi pakkuva kogu raiemahu asemel vaid uuendusraiate (ehk peamiselt lageraiete) maht. Leian, et see on avatud ja sisuka arutelu soodustamise asemel avalikkuse eksitamine (mida tõestas kasvõi teemakohane AK uudislõik 30.09). Sarnane probleem on metsa tagavara vähenemise peitmine üldsõnaliste lausete taha, nagu „metsa tagavara väheneb ajutiselt vähesel määral, kuid pikas perspektiivis hakkab suurenema“ või kõige äärmuslikuma raiemahuga stsenaariumi puhul „tagavara on ajutiselt vähenenud“.
- 4) Stsenaariumites ei ole käsitletud raiete mõjul tekkivat süsinikuheidet ja süsinikuvaru kahanemist lähimate aastakümnete perspektiivis ehk siis perioodil, mil tuleb kliimaeesmärkide saavutamiseks kiiresti emissioone hoopis vähendada.
- 5) Vaatamata juhtkogu esimehe, asestantsler Marku Lampi lubadusele (<https://www.err.ee/955602/marku-lamp-avalikud-vastused-metsanduse-teemal>) ei ole lisatud dokumenti ega esitatud juhtkogule ülevaadet metoodikast, millele toetudes on stsenaariumid koostatud.
- 6) Viite algselt kasutatud teljestikust leiab dokumendile lisatud PwC 30.08 vaheversioonist. Sealt nähtub, et üheks põhiteljeks on (majanduslikku) konkurentsivõimelisust toetav mets *versus* elurikkust toetav mets. Selline vastandamine on põhimõtteliselt väär ning moonutab kogu dokumendi sisu. Teljed on küll keskkonnaministeeriumi versioonist välja jäetud, ent loogika on jäänud samaks.
- 7) Stsenaariumide koostamisel pole arvesse võetud, et Eesti praegusel, odaval ja sisuliselt piiramatul ressursil põhineval, intensiivsel metsandusmudelil pole tulevikku. Eesti puidubilanss näitab, et 55 protsenti puidust läheb kütteks ja 25 protsenti paberipuiduks ning vaid 20 protsenti puidust läheb pikka aega süsinikku siduvateks toodeteks, nagu ehitised ja mööbel. Samas vaid ühes stsenaariumis (karu) on toodud sisse metsasektori olulise struktuurse muutuse vajadus, selleks vajalik tugi muutusi soovivatele ettevõtjatele ning sellest tulenev lokaalse väärdamise areng ning maapiirkondade tööhõive paranemine.

Kokkuvõttes leian, et töö metoodika on avamata, stsenaariumid on eesmärgistamata – millised sisulised arengusuunad nendega valiksime - ning neljast kaks väljuvad selgelt säästva metsanduse raamistikust ning on ebarealistlikud. Seetõttu pole nende nelja stsenaariumi võrdlemine ja hindamine mõttekas ega edasiviiv.

Lähtudes eeltoodust ning arvestades globaalseid väljakutseid, kliimakriisi ja elurikkuse kadu ning metsasektori olulist rolli Eesti majanduses teen ettepaneku koostada sellised stsenaariumid, mis kõik (a) toetavad metsa elurikkuse suurenemist, (b) süsinikuvaru kasvu kliimaeesmärkide täitmiseks ning (c) suurendavad metsasektori panust majandusse. Nii saame valida metsade majandamisel ja puidu töötlemisel nutikaima suuna, raiudes säästlikul tasemel ning väärindades enamuse puidust ning sidudes süsiniku pikaks ajaks. Säilitades samas metsade elurikkuse ning sotsiaalsed ja kultuurilised funktsioonid.

Lugupidamisega

Tarmo Tüür
MAK juhtkogu liige